

För ett jämlikt Linköping!

Vänsterpartiets avvikelsebudget för
Linköpings kommun 2019

Visionen om ett jämlikt Linköping

Linköping är en splittrad kommun. Det är en kommun där ens förutsättningar till stor del beror på var man bor.

Linköping ska vara en kommun där drömmar blir verklighet, inte bara för några utan för alla. För att bli det måste vi sträva efter ett jämlikt samhälle där alla människors förutsättningar och unika förmågor tas till vara och kommer till sin rätt. Vänsterpartiet vill att Linköping ska bli en kommun där könstillhörighet, etnicitet, funktionsvariation, bostadsort och ålder blir en del av en mångfald, inte ett hinder. Vi behöver skapa ett Linköping för alla, inte bara några få.

Detta är vänsterpartiets budgetförslag för 2019. Vi har utöver majoritetens satsningar räknat med en skattehöjning på 25 öre. Detta för att få handlingsfrihet att satsa på de delar som betyder mest för att långsiktigt skapa ett jämlikt samhälle. Dessa delar är barnomsorgen, arbetslivet och klimatet. Vi tror att vi härigenom kan ge en fingervisning om hur Linköping kan bli en kommun för alla, inte bara nu, men också långsiktigt.

En jämlik start

Vänsterpartiet vill skapa ett jämlikt samhälle där alla, oavsett förutsättningar, kan leva ett gott liv. Det sociala arvet måste brytas för att inte fattigdom, ohälsa och utsatthet ska föras vidare från föräldrar till barn. Nyckeln till att bryta det sociala arvet är utbildning. Linköpings kommun ska därför erbjuda alla barn en god pedagogisk vardag och se till att inte en enda unge blir utan förutsättningar för att klara grundskolan. Barnomsorg och skola har också ett stort ansvar för att utjämna de sociala skillnader som uppstår till följd av barnfattigdom. Genom att barnens pedagogiska vardag befrias från dolda avgifter och blir tillgänglig för alla barn så byggs trösklar, mellan de som har, och de som inte har, successivt bort.

Tidiga insatser är sociala investeringar

En av samhällets viktiga uppgifter är att ge varje barn goda förutsättningar för att få en bra uppväxt och att få utveckla de förmågor som krävs för att leva ett gott liv. Rätt form av tidiga och synkroniserade insatser från samhället kan i många fall förhindra framtida psykisk ohälsa och andra sociala problem.

Barns förutsättningar att lyckas i livet påverkas av en mängd faktorer, såväl ärftliga och miljömässiga, som enskilda livshändelser. Samhället försöker genom en rad olika insatser att kompensera för dessa olika förutsättningar. Att så tidigt som möjligt hjälpa barn och unga som har problem är bra för barnen, familjen och för samhället.

För att barn och unga ska klara sin skolgång krävs att var och en får tillgång till de resurser som krävs. Att klara skolan innebär att ungdomarna får med sig de kunskaper som gör att de står väl rustade för livet utanför skolan.

Rätt till förskola

Barn till arbetslösa och föräldralediga ska ha samma rätt som alla andra barn att få vara i förskolan. När det kommer ett nytt barn i familjen så behöver det äldre syskonet mer än någonsin sin trygghet i förskolan tillsammans med andra barn och vuxna. Enligt FN:s barnkonvention så ska samhället alltid sätta barnens väl och ve i första hand. Utbildning är ett område där samhället måste värna om barnen, här har förskolan en viktig roll i att lägga grunden inför framtida skolgång.

Vänsterpartiet anser därför att alla barn ska beredas möjlighet att vistas 30 timmar i förskolan varje vecka. För att detta ska vara genomförbart måste barngrupperna minskas i storlek.

Alla barn i Linköpings kommun ska ha rätt till pedagogisk verksamhet. För de barn som tillfälligt vistas i Linköpings kommun så ska tillfälle ges att ta del av pedagogisk verksamhet. Det gäller även i de fall då föräldrarna är

fattiga EU-medborgare som kommer till kommunen för att hitta arbete eller för att tigga.

- Alla barn ska ges möjlighet att ta del av förskolans pedagogiska innehåll. Barn vars vårdnadshavare står utanför arbete och studier skall beredas plats 30 timmar per vecka.

Rätt till en pedagogisk fritid

De flesta barn har tillgång till fritidsverksamhet efter skolan. Denna är dock villkorad av att ens vårdnadshavare arbetar eller studerar. De barn vars föräldrar står utanför arbetsmarknaden är också de barn som har lägst ekonomisk standard. Då de flesta organiserade fritidsaktiviteterna för barn kostar pengar så blir en del barn helt utan strukturerad fritid. Vänsterpartiet anser att alla barn ska ha samma rätt till en strukturerad fritid och anser därför att plats på fritidshem ska vara en rättighet för barn upp till 12 års ålder.

- Alla barn mellan 6 och 12 år ska beredas plats på fritidshem när så önskas.

Rätten att välja sin könsidentitet och att värna sin integritet i skolan

Varje människa ska äga rätten att definiera sig själv. Linköpings skolor ska arbeta för att värna alla elevers rätt till sin könsidentitet. Som en del i det arbetet ska könsneutrala omklädningsrum erbjudas.

Ett jämlikt liv

Rätten till en sund arbetsmiljö

Förskolan är en stor arbetsgivare och en plats där barn och vuxna möts. Ett genomsnittligt förskolebarn har cirka sju förkylningsepisoder per år, till det kommer vinterkräksjuka, rotavirus och influensa. Även om de flesta föräldrar är bra på att upptäcka symptom på sjukdom tidigt på sina barn så insjuknar många barn under sin förskoledag. Att personalen inom förskolan löper större risk än andra att smittas på jobbet råder det inget tvivel om. Vänsterpartiet anser därför att det är av stor vikt att de som arbetar i förskolan inte straffas för det i form av karensdagar. Därför föreslår vi att förskolepersonal ska slippa karensdagar. Linköpings kommun skall ta fram ett system för att återbetala lönen för förskolepersonalens karensdag.

- Förskolepersonalens karensdag slopas.

Jämställda löner och arbetsvillkor

Vänsterpartiet arbetar för att kommunen ska ta ansvar för att den kollektiva lönediskrimineringen mellan män och kvinnor upphör. Vi kan göra mycket på kommunal nivå, då 80 procent av de anställda inom kommuner och landsting är kvinnor. Vänsterpartiet stödjer de fackliga kraven för höjda lönerna och befattningslöner. Lika lön för likvärdigt arbete är vårt mål. Det är idag en realitet att många inte kan leva på sin lön och att klassklyftorna ökar. Med bättre villkor och höjda löner för de lägst avlönade i kommunen ökar trycket för att även den privata omsorgssektorn höjer sina löner.

Arbetsvillkoren för män och kvinnor skiljer sig åt på fler områden än lönen, det handlar om vilka som får arbetskläder, har de tryggaste anställningarna och har karriärmöjligheter. Vi vill att Linköpings kommun ska vara en feministisk arbetsgivare som aktivt synliggör och motverkar könsorättvisorna i arbetet.

- Arbetskläder och skor för inomhusbruk till förskolepersonalen.

Bekämpa diskrimineringen på arbetsmarknaden

På kommunens arbetsplatser ska det inte förekomma någon diskriminering. Personalens sammansättning ska präglade det omgivande samhället. Vänsterpartiet anser att flerspråkighet och flerkulturell erfarenhet ska ses som en merit vid anställningar. Personalen, framförallt cheferna, ska få utbildning i diskrimineringsfrågor. Linköpings kommun ska vara en förebild när det gäller att anställa personer med funktionsnedsättningar.

Arbetstidsförkortning på försök

Många anställda i Linköpings kommun arbetar inom omsorgssektorn. Det kan vara ett fysiskt eller psykiskt tungt arbete där många tvingas till deltidsarbete för att orka. Vänsterpartiet anser att alla ska orka arbeta heltid, men anser därmed att det nuvarande heltidsmåttet inte är lämpat för dem som har de mest krävande arbetena. Under budgetperioden vill vi således inleda försök med sex timmars arbetsdag. Till att börja med vill vi påbörja ett försök med sex timmars arbetsdag för förskolepersonal, socialsekreterare inom socialkontoret, och personal på ett kommunalt äldreboende. Delade turer ska fasas ut under budgetperioden. I takt med att utförarna inom omsorgen blir färre underlättas detta.

- Försök med sextimmars arbetsdag
- Delade turer inom omsorgsyrenena fasas ut

Upphandling

Offentlig verksamhet upphandlar idag tjänster och varor till mycket stora belopp. För att dessa pengar inte ska gå från det offentliga till privata ägare utan att göra nytta, krävs politisk styrning. Vi kan, genom vårt sätt att styra upphandlingar göra världen mer klimatsmart, mer jämställd och vi kan verka för en rättvisare arbetsmarknad. Vänsterpartiet anser att det är dags för kommunen att våga ta sitt ansvar som konsument och upphandlare.

- Krav på rätt till heltid ska ställas där så är applicerbart.

Jämställd upphandling

I arbetet för att skapa ett jämställt samhälle har den offentliga sektorn ett stort ansvar att ta för att främja och skynda på utvecklingen.

Att integrera jämställdhetsperspektivet vid offentliga upphandlingar säkerställer att kvinnor, män, flickor och pojkar garanteras likvärdig service och rättvis fördelning av resurser. Det är också ett sätt att höja kvaliteten på den offentligt finansierade verksamheten.

Linköpings kommun köper varje år varor och tjänster för stora summor. I rollen som inköpare finns det stora möjligheter att ställa krav på leverantörerna för att främja jämställdheten i samhället. Upphandling sker i strikt reglerade former enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) och lagen om valfrihetssystem (LOV). Dessa lagstiftningar är i sig problematiska men då det är dessa som reglerar offentlig sektor är det också dessa som man får förhålla sig till och i den mån det går främja en positiv samhällsutveckling.

Lagstiftningen ger dock upphandlande myndigheter möjlighet att ställa olika krav på leverantören utöver själva tjänsten eller varan. På miljöområdet har kommuner och landsting kommit en bit på vägen. När det gäller att ställa krav på jämställdhet finns mycket stora utvecklingsmöjligheter.

De krav som kan ställas på leverantörer är bland annat att de har en framtagen jämställdhetspolicy, aktivt arbete med jämställdhetsintegrering, att man tydligt visar att man följer gällande lagstiftning, visar på kunskap och kompetens inom området och så vidare. Att ställa krav på jämställdhet vid upphandlingar är en liten del i ett större arbete. Vänsterpartiet anser att jämställdhet är en faktor som fortlöpande ska beaktas inom upphandling.

Vita jobb

Den ekonomiska brottsligheten omsätter varje år miljardbelopp. En del av detta kommer från offentlig upphandling där oseriösa eller kriminella företag får kontrakt med till exempel kommuner och landsting, som huvudentreprenör eller dennes underentreprenör.

Samhällskonsekvenserna av denna brottslighet är mycket allvarliga. Skattemedel hamnar hos kriminella istället för i välfärden. Kriminella företag betalar sällan skatt utan ofta förs pengar ut till skatteparadis.

Människor i en utsatt situation utnyttjas som arbetskraft med dåliga arbetsvillkor. Detta innebär även en press på andra löntagares villkor. Seriösa företag kan inte konkurrera med skumraskföretagen på lika villkor. Erfarenheter visar också att omfattande ekonomisk brottslighet kan innebära att personerna bakom brottsligheten blir maktfaktorer i samhället.

Det finns alltså otaliga orsaker för Linköpings kommun att stärka kampen emot den ekonomiska brottsligheten. "Vita jobb" är ett framtaget verktyg för att motverka svartarbete och social dumpning vid offentlig upphandling. Vänsterpartiet anser att Vita jobb-modellen ska implementeras i Linköpings kommun, att användas vid upphandlingar, inom budgetperioden.

En jämlik framtid

Frisk luft åt alla

Linköpings innerstad växer och förtätas. Med fler invånare blir frågan om bilens rätt till innerstaden i ett nytt ljus. Även om moderna bilar släpper ut färre partiklar än äldre, så innebär bilkörande ändå att fler partiklar kommer ut i luften. Dessa partiklar påverkar hälsan hos dem som andas in dem och leder till åtskilliga dödsfall varje år. Vänsterpartiet anser att det är dags att sluta kompromissa om rätten till hälsa. Istället anser vi att bilen ska lämnas i ytterstad och att alla ska kunna ta bussen in till city. För att uppnå detta krävs säkra och billiga parkeringar i ytterområden samt bussar som är så ekonomiskt attraktiva att de konkurrerar ut behovet av personbilar i city.

- En utredning tillsätts med mål att lägga fram en plan för hur privatbilismen i city decimeras.
- En diskussion med Östgötatrafiken inleds om att reducera priset för bussresor in och ut ur stadskärnan.

Linköpings kommuns målsättning är att vara koldioxidneutralt år 2025. Dock gäller detta enbart den koldioxid som släpps ut i kommunen, vilket ger en missvisande bild av utsläppen. För att på riktigt göra skillnad i hur mycket koldioxid som släpps ut i atmosfären så måste även de utsläpp vi orsakar på andra platser reduceras till ett minimum. Den energikrävande produktionen som sker externt kan reduceras genom smartare inköp av teknisk utrustning, längre användningsperiod för kommunens bilflotta och övergång till vegetarisk mat som norm i kommunal bespisning.

- Utredda hur bilflottan kan användas fler år innan utbyte.
- Utredda hur personbunden teknisk utrustning, så som mobiltelefoner, kan användas under längre tid innan utbyte.
- Övergå till vegetarisk mat som norm i måltider som kommunen bekostar.

Cirkulär ekonomi

Vänsterpartiet förespråkar att kommunen i allt högre grad övergår i det vi kallar cirkulär ekonomi. Det innebär en övergång från den linjära ekonomin till den cirkulära där alla produkter antingen bör vara biologiskt nedbrytbara, eller bör kunna återinföras i det tekniska kretsloppet. Politiska åtgärder är nödvändiga både inom EU och nationellt, för att styra emot en cirkulär ekonomi. Det finns nu exempel på kommuner i Sverige där verksamheten börjat ta inriktning mot denna typ av ekonomisk styrning och nu är det Linköpings tur.

Det skulle innebära att många nya klimatsmarta och hållbara förslag kommer kunna se dagens ljus! Vänsterpartiet har redan en rad sådana förslag såsom att kommunen ska öka och bättre utnyttja solenergi till

exempel att bygga en publik anläggning för tankning av elbilar. Vi föreslår att Linköpings kommun upplåter mer plats till olika organisationers insamlingskärl för återbruk i anslutning till återvinningsstationerna.

Vänsterpartiet vill att kommunen och dess bolag ställer krav vid upphandling av byggtreprenader så att bästa energieffektivitet och effektivaste materialåtervinning vid nybyggnation och renovering utnyttjas.

- En utredning ska tillsättas för att utreda hur Linköpings kommun ska kunna övergå till en mer cirkulär ekonomi.

Bo och leva i hela kommunen

Linköpings befolkning fortsätter att öka och därmed behovet av bostäder. Det finns en gräns för hur mycket staden och de större tätorterna tål att förtätas, och Vänsterpartiet vill inte heller att värdefull åkermark i deras närhet exploateras för gator och bebyggelse. En stor andel av marken inom kommunens gränser utgör av annat än tätorter och åkermark. I översiktsplanen för landsbygden markeras många områden som lämpliga för bebyggelse.

Ett ökat antal bofasta invånare i de mindre orterna och omlandet ger underlag för bättre offentlig och kommersiell service: förskola, skola, kollektivtrafik, väghållning, livsmedelsbutik, bensinmack, kulturutbud och så vidare. Det ger även underlag för service- och hantverksföretag och fler arbetstillfällen.

För en enskild privat markägare som berörs av möjligheten att stycka av mark för nya tomter kan det kännas som en alltför krånglig process att starta ett sådant projekt. Kommunen bör enligt vår mening underlätta för ny bebyggelse på landsbygden. Det kan ske genom att kommunen köper in lämplig mark. Det kan också ske genom uppsökande verksamhet riktad till markägare, med rådgivning kring hur man kan finna småskaliga VA-lösningar, resonera kring bygglov och anläggning av väg. Kommunen bör även i ägardirektiv till AB Stångåstaden ges i uppdrag att bygga bostäder att hyra, i de mindre tätorterna. Arbetet med områdesbestämmelser, som påbörjats men fått stå tillbaka då tjänstemännen inom samhällsbyggnadsförvaltningen varit upptagna med detaljplaner i staden, bör snarast ges högre prioritet.

- Avsätt medel i investeringsbudgeten för inköp av mark som är lämplig för bostadsbyggande på landsbygden.
- Förstärk samhällsbyggnadsförvaltningen, så att utrymme ges för uppsökande verksamhet till markägare på landsbygden.

Sammanställning av satsningar:

Barn och ungdomsnämnden 40 mkr

Omsorgsnämnden 40 mkr

Samhällsbyggnadsnämnden 10 mkr

Summa satsningar: 90 miljoner kronor

Det innebär en skatteköjning om 25 öre